

Vážený pan
Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D. LL.M.
Předseda vlády ČR
Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 128/4
118 01 Praha 1 – Malá strana

V Praze dne 18. října 2024

Vážený pane premiére,

děkujeme Vám za reakci (Čj.: 52591-2024-UVCR) na náš společný dopis zástupců energeticky náročných odvětví ze dne 30. srpna 2024, který byl věnován problematice strategických dokumentů v oblasti energetiky a klimatu, zejména pak Vnitrostátnímu plánu v oblasti energetiky a klimatu (NKEP).

Jsme potěšeni, že vláda přerušila projednávání těchto strategických dokumentů z důvodu jejich dodatečného projednání a upřesnění.

My, níže podepsaní zástupci energeticky náročných odvětví zpracovatelského průmyslu, jsme přesvědčení, že NKEP (a vzhledem k provázanosti dokumentů, tím pádem i SEK) nejsou založeny na realistických možnostech Česka pro dekarbonizaci (resp. uhlíkovou neutralitu), a proto závěry těchto dokumentů nemohou být bez důkladného zhodnocení skutečných podmínek v odvětvích reálné.

Koncepce není opřena o reálná čísla, ale pouze o modely. Dále chybí jasná studie budoucí spotřeby energie nutné k dekarbonizaci (dosažení uhlíkové neutrality) energeticky náročného průmyslu, a to včetně způsobu, jakými stabilními zdroji energie, ať již obnovitelnými či nízkoemisními, bude pokryta. Plán by v žádném případě neměl omezovat konkurenceschopnost českého průmyslu, který je stále založen na průmyslu a na jeho exportu.

V neposlední řadě v dokumentu postrádáme dopadovou analýzu na konkurenceschopnost průmyslu včetně dopadu na infrastrukturu, sítě, technologie a vyměření výše investic nutných k jejich transformaci, a to včetně uvedení zdrojů, ze kterých by tyto potřeby měly být kryty.

Pokud však má vést celý plán k deindustrializaci Česka, nechť je o tom průmysl informován s dostatečným předstihem. Energeticky náročné firmy, které tvoří důležitou součást každé vyspělé ekonomiky, tak budou vědět, na čem jsou a mohou zvážit, zda svoji výrobu raději uzavrou, či ji převedou do jiné části světa, jak už se ostatně v mnoha případech děje.

V příloze tohoto dopisu zasíláme některé z námětů na dopracování NKEP.

S úctou

Pod dopisem jsou podepsány Svaz chemického průmyslu ČR, Ocelářská unie, Svaz sléváren ČR, Svaz kováren ČR, Svaz podnikatelů ve stavebnictví, Asociace českého papírenského průmyslu, Svaz výrobců cementu ČR, Svaz výrobců vápna ČR a Asociace sklářského a keramického průmyslu ČR.

 SVAZ CHEMICKÉHO PRŮMYSLU ČR	 OCELÁŘSKÁ UNIE	 SVAZ SLÉVÁREN ČESKÉ REPUBLIKY
 SKČR	 SPS SVAZ PODNIKATELŮ VE STAVEBNICTVÍ	 ACPP
 SVAZ VÝROBCŮ CEMENTU ČR	 SVV SVAZ VÝROBCŮ VÁPNA ČESKÉ REPUBLIKY	 ASOCIACE SKLÁŘSKÉHO A KERAMICKÉHO PRŮMYSLU ČR

Co: **L. Vlček – Ministr průmyslu a obchodu**
P. Hladík – Ministr životního prostředí
J. Kajzler – Hlavní poradce předsedy vlády, ředitel odboru

Příloha – náměty pro úpravu NKEP a SEK

- Jsme přesvědčeni, že NKEP musí být zpracován co nejsvědomitěji a tak, aby odpovídal, co nejlíže reálnému stavu českého hospodářství a nebyl dalším faktorem omezujícím konkurenceschopnost českého zpracovatelského průmyslu v rámci EU.
- Dovolujeme si Vás upozornit, že dosud neproběhlo řádné vypořádání zásadních připomínek Svazu průmyslu a dopravy ČR a dalších subjektů zapojených do diskuse. Pokud ministerstvo (vláda) řádně nevypořádá tyto připomínky a neproběhne další diskuse nad nimi za účelem nalezení společného východiska, vláda přijímá plnou zodpovědnost nad všemi důsledky takto nastaveného NKEP.
- Z analýz energeticky náročných odvětví v současné době vyplývá jediná cesta k dosažení uhlíkové neutrality, a to elektrifikace odvětví, která není zohledněna. Jedná se až o několikanásobný nárůst spotřeby elektrické energie (obnovitelné či nízkoemisní), s čímž však NKEP naprosto neuvažuje.
- Státní systém má nyní zvýšené nároky na státní rozpočet především na výdajové stránce a přemýšlí, jak okamžitě zalepit tyto díry, místo aby bylo dlouhodobými investicemi zajištěno více společností s vyšší produktivitou a větší přidanou hodnotou v celém výrobním a dodavatelském řetězci a sem spadají především průmyslové podniky s vyšší energetickou náročností výroby. NKEP a SEK postrádají plán financování zajištění přechodu na uhlíkově neutrální ekonomiku. Pokud vláda NKEP schválí v aktuální podobě, povede i k extrémnímu nároku na státní rozpočet do investičních dotací zejména fotovoltaických zdrojů s jednoznačným tlakem na zavedení provozní podpory těmto zdrojům.
- Plány v dostatečné míře neuvažují skutečnost, že některé zpracovatelské sektory nedokáží dekarbonizovat své výroby z důvodu procesních emisí vznikajících při jejich výrobcích (například výroba cementu, vápna, některé chemické výroby) a v rámci dosažení uhlíkové neutrality jsou odkázány na masivní investice do technologií zachycování a následného využití uhlíku (CCU) či v omezené míře ukládání uhlíku (CCS). I na tyto investice by měl stát pamatovat při nastavování dotačních titulů.
- Společnosti přesouvají své výroby mimo ČR/EU a tím klesá i možnost vyšších odvodů do rozpočtu a finální finanční toky jsou realizovány jinde. Green deal a plán dekarbonizace průmyslu v aktuální podobě jasně směřuje k deindustrializaci jednotlivých států včetně Česka. Česká ekonomika, která je pro exportně orientována na odběratele v rámci EU, je pak zasažena o to výrazněji. V této záležitosti bychom si dovolili citovat předsedkyni vlády Itálie Giorgii Meloniovou z 19/9/2024, která konstatovala, že „Ambiciózní evropské cíle v oblasti životního prostředí musí být podpořeny dostatečnými investicemi a zdroji a koherentním plánem k jejich dosažení. V opačném případě bude přechod v oblasti energetiky a životního prostředí nevyhnutelně na úkor konkurenceschopnosti a růstu“.
- V dokumentu postrádáme konkrétní kroky, které by specifikovaly, jak hodlá snížit regulovanou složku energie (poplatky POZE, platby za distribuci apod.) pro český průmysl a pomoci tak narovnat konkurenční prostředí oproti firmám ze sousedních zemí. Postrádáme například i závazek nadále poskytovat kompenzace nepřímých nákladů za zvýšenou cenu elektrické energie v souvislosti s cenou povolenky a nezpříšňování podmínek pro čerpání těchto kompenzací.
- Obecně chybí kapitola dopadů opatření na český průmysl a jeho konkurenceschopnost na vnitřním a světovém trhu v situaci, kdy již nyní má Česko jedny z nejvyšších nákladů na energie v porovnání k reálné hodnotě domácího produktu.
- Jsme přesvědčeni, že NKEP (SEK) by měly obsahovat i „super-elektrifikační“ scénář. V grafu 11 (NKEP) sice dochází k nárůstu spotřeby elektrické energie, ale z propočtů jednotlivých sektorů zpracovatelského průmyslu vyplývá, že tento nárůst by mohl být i násobně větší – zvláště pokud bude průmysl masivně přecházet na elektrifikaci a na vodíkové technologie.
- Návrhy dokumentů NKEP (SEK) absolutně nezohledňují pravděpodobné schválení cíle 90% snížení emisí GHG do 2040 a související akce a potřeby pro dosažení uhlíkové neutrality průmyslu. Předpokládá se, že výroba energie již v této době bude dekarbonizována, nicméně podle Komise předpokládá i uhlíkově neutrální průmysl do 2040 při nastaveném 90% snížení objemů vypouštěných emisí v trajektorii celkové uhlíkové neutrality do roku 2050. Za předpokladu, že dojde ke schválení cíle, plán musí zohlednit včasné přizpůsobení zdrojů, infrastruktury, sítí, přístup k importu, použití technologií, investičních potřeb a podpůrných zdrojů atd., což může vést k potřebě úpravy celé řady strategických dokumentů.

- Dotační tituly v souvislosti s různými opatřeními nejenže jsou omezovány, ale je zkrácen i čas realizace podobných projektů dle dokumentů DKTR. Například v oblasti Energ ETS z 60 měsíců na 36 měsíců. Takto nastavené časové harmonogramy se jeví nereálnými u investičních akcí velkého rozsahu zahrnujících montáže nových technologií nebo třeba i celých nových technologických zařízení. Z tohoto důvodu jsou považovány dotace jako „třešnička na dortu“ a společnosti zvažují, zda nástroj dotací vůbec využívat, a i tento zkrácený časový horizont je důvodem omezeného využívání dotací ze strany energeticky náročného zpracovatelského průmyslu. Firmy tak realizují dekarbonizační akce často pouze z vlastních prostředků, avšak rozložené do delšího časového horizontu, anebo opouští Evropský prostor a roztáčí se tak spirála závislosti na dovozu, prodražování průmyslového zboží, technologií. Technologie se budou vyvíjet tam, kde bude probíhat jejich výroba a k nám poté dovážet, místo toho, aby byla motorem inovací Evropa. V celkovém souhrnu výše uvedené nepovede k snížení vypouštění CO₂ v globálním měřítku, protože výroba v zemích s nižšími náklady na energie a nižšími environmentálními požadavky (bez omezení EGD) a následný dovoz do EU nepovede k dosažení globálních cílů.
- **V České republice, kde zpracovatelský průmysl vytváří nejvýznamnější podíl HDP v rámci EU a je orientovaný na průmysl, znamená likvidace průmyslu obrovské ekonomické a sociální dopady včetně navazujících omezení v sektoru služeb, školství, zdravotnictví atd.**
- Nejsme toho názoru, že je potřeba spěchat se schválením a odesláním NKEP do Bruselu a to z toho důvodu, že NKEP v tuto chvíli odeslala pouze zhruba polovina zemí, tudíž nedá se předpokládat, že bude jakkoliv významně sankcionována tato druhá polovina zemí, která jej dosud neodeslala.

K využitému modelu SEPPIA:

- Domníváme se, že došlo k nesprávnému pochopení výstupů modelu, protože SEPPIA modeluje energetickou bilanci ČR na základě rozsahu a kvality poskytnutých vstupů; jedná se tedy pouze o modelování, nikoliv popis budoucího stavu – pokud některá zásadní vstupní data chybějí, pak model dává odpovídající výsledky (lze uvést některé příklady chybějících vstupů).
- Tento robustní model SEPPIA je bohužel založen na zcela špatných předpokladech, co se týče cen elektrické energie v různých obdobích roku i dne a nezahrnuje velkou část nákladů na energetickou infrastrukturu, ani nutné obří dotace do zelených energií, čímž zcela pokrývá výsledné scénáře a vede k neoprávněnému zvýhodnění výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů (zejména fotovoltaických).
- Pokud by byly uplatněny správné předpoklady, byl by podíl obnovitelných zdrojů, a fotovoltaických zvláště, mnohem nižší a pravděpodobně vyšší podíl výroby elektrické energie z jadra a plynu.
- Kombinace výroby elektrické energie z jaderných zdrojů a vysokého podílu velice obtížně říditelných obnovitelných zdrojů, je zcela nerealistická, neboť v létě hrozí velké přebytky elektrické energie z fotovoltaiky, které nebude kam vyvážet, a možná povedou i k nuceným odstávkám jaderných elektráren, které jsou nominovány dle současných zákonů v EU až v pořadí za obnovitelnými zdroji s nižšími provozními náklady.
- V zimním období, kdy zejména fotovoltaické zdroje téměř nic nevyrábí, pak hrozí nedostatek elektrické energie, či energie za ceny, které budou likvidační zejména pro průmysl (viz stanoviska SP ČR).
- Pro srovnání s naším sousedem - slovenský NCEP má plán zvýšit instalaci FVE z 0,9 GWp dnes na 1,47 GWp v roce 2030, český plán z cca 3GWp dnes na 10 GWp v roce 2030.